

2018 – Maden Hukuku Özel Sayı

- Maden Hukukunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın İznine Veya Onayına Tabi İşlemlerin Değerlendirilmesi
- Maden Bölgeleri; İlan Edilmesi, Ruhsatların Birleştirilmesi ve İptali
- Maden Hukukunda Özellikli İşyeri Uygulamaları: 6552 Sayılı Kanun İle Maden İşçilerine Sağlanan Haklar
- Maden Ruhsatlarının Anonim Şirketlere Sermaye Payı Olarak Konulması
- Rödövens Sözleşmelerinin Dövizle İşlem Yasağı Karşısındaki Durumu

MAKALELER

- 4** Maden Hukukunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın İznine Veya Onayına Tabi İşlemlerin Değerlendirilmesi
- 11** Maden Bölgeleri; İlan Edilmesi, Ruhsatların Birleştirilmesi ve İptali
- 17** Maden Hukukunda Özellikli İşyeri Uygulamaları: 6552 Sayılı Kanun İle Maden İşçilerine Sağlanan Haklar
- 21** Maden Ruhsatlarının Anonim Şirketlere Sermaye Payı Olarak Konulması
- 26** Rödövens Sözleşmelerinin Dövizle İşlem Yasağı Karşısındaki Durumu

Maden Hukukunda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın İznine Veya Onayına Tabi İşlemlerin Değerlendirilmesi

Av. Kardelen BAHADIR //

I. Giriş

5 Haziran 2004 tarihli ve 25483 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5177 sayılı Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun ile 15 Haziran 1985 tarihli ve 18785 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3213 sayılı Maden Kanunu'nda

(“Maden Kanunu”) değişiklikler yapılmış olup bu değişikliklerle paralel olarak madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi için alınması gereken izinlerle ilgili usul ve esaslar 21 Haziran 2005 tarihli ve 25852 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24 Mayıs

“

Ruhsat sahipleri ile üçüncü kişiler arasında rödövens sözleşmeleri Bakanlığın iznine tabidir. İzin alınmaksızın yapılan rödövens sözleşmesi ile yürütülen madencilik faaliyetleri durdurulur.

”

2005 tarihli Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin 11 Haziran 2009 tarihli ve 27255 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, 15.1.2009 T, 2004/70 E. ve 2009/7 K. sayılı Kararı ile Maden Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrası iptal edilmiştir. Maden Kanunu'nun 7. maddesinin 1. fıkrasına dayanılarak yürürlüğe giren Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği'nin yasal dayanağının iptal edilmesi nedeniyle ilgili maddelerin yürürlüğü Danıştay tarafından durdurulmuştur. Anayasa Mahkemesi ve Danıştay'ın iptal kararları üzerine madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi için alınması gereken izinlerle ilgili usul ve esaslara ilişkin mevzuatta meydana gelen belirsizlik ve boşlukların giderilmesi amacıyla 24 Haziran 2010 tarihli ve 27621 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5995 sayılı Maden Kanununda ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve devam eden süreçte 18 Şubat 2015 tarihli ve 29271 sayılı

Resmi Gazete'de yayımlanan 6592 sayılı Maden Kanunun-da ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ("**6592 sayılı Kanun**") ile günümüz şartları ve diğer kanunlarda yapılan değişikliklerle uyum sorunlarının giderilmesi için Maden Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca 21 Eylül 2017 tarihli ve 30187 sayılı Resmi Gazete'de Maden Yönetmeliği ("**Maden Yönetmeliği**") yayımlanmış olup maden arama, işletme, faaliyetlerin denetim ve kontrolüne, faaliyette bulunmak için alınacak izinlere ilişkin usul ve esaslara işbu yönetmelikte yer verilmiştir. Bu çalışmamızda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın ("**Bakanlık**") iznine veya onayına tabi işlemler mevzuattaki gelişmeler ışığında ana hatlarıyla incelenmektedir. Çalışmamızda Bakanlık izni ve onayı; rödövens sözleşmeleri, buluculuk hakkı, maden ruhsatlarının ve sertifikalarının devri, şirket paylarının devredilmesi bakımından ayrı ayrı ele alınacaktır. ►

II. Rödövens Sözleşmeleri

Rödövens sözleşmesinin konusu; devletin mülkiyetindeki madenlerin, arama ve işletme hakkına sahip olan ruhsat sahibi gerçek veya tüzel kişinin ("**Ruhsat Sahibi**"), ruhsatı alınan maden sahasının bir kısmı veya tamamı üzerindeki maden arama ve işletme hakkını rödövens sözleşmesi sonucunda gerçek veya tüzel 3. kişiye ("**Rödövensçi**") devretmesidir. Rödövens sözleşmesi tam iki tarafa borç yükleyen atipik bir özel hukuk sözleşmesidir. Rödövensçi, maden sahasını sözleşmeye uygun işletme borcu altına girmekte iken bunun karşılığında Ruhsat Sahibi çıkarılan her ton maden için ücret hakkı kazanmaktadır. Rödövens sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklara 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun ("**TBK**") ürün kirasına ilişkin hükümlerinin bünyesine uygun düştüğü ölçüde uygulanacağı öğreti ve Yargıtay tarafından kabul edilmiştir.

6592 sayılı Kanun'un 22. maddesi ile Maden Kanunu'nun Ek 7. maddesinin 1. fıkrasından önce gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

"Ruhsat sahipleri ile üçüncü kişiler arasında rödövens sözleşmeleri Bakanlığın iznine tabidir. İzin alınmaksızın yapılan rödövens sözleşmesi ile yürütülen madencilik faaliyetleri durdurulur."

Yukarıda yer alan değişiklik sonucunda

ruhsat sahipleri ile üçüncü kişiler arasında akdedilecek rödövens sözleşmelerinin Bakanlığın iznine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır. Maden Kanunu'nun 3. maddesinin 1. fıkrası uyarınca Bakanlık ifadesinden Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı anlaşılmalıdır. Bakanlığın izni alınmadan akdedilen rödövens sözleşmeleri ile yürütülen faaliyetler durdurulacaktır.

Bakanlık'tan alınacak olan izin, rödövens sözleşmesinin hüküm ifade edebilmesi için şarttır. Buna göre, rödövens sözleşmesi ancak Bakanlık'tan izin alınınca geçerli olacaktır. Hal böyle iken, Bakanlık tarafından izin verilmediği takdirde rödövens sözleşmesi hükümsüz olacaktır. Bu noktada, Bakanlık izni sonucunda rödövens sözleşmesinin ne zamandan itibaren geçerlilik kazanacağı veya Bakanlık tarafından izin verilmemesi halinde sözleşmenin ne zamandan itibaren geçersiz olacağı önem taşımaktadır. Bakanlık izni, etkinlik unsuru olarak kabul edilebilir ve izin verilinceye kadar sözleşmenin hüküm ifade etmeyeceği kabul edilmelidir. Bakanlık izni alınmadığı takdirde rödövens sözleşmesi kanunun emredici hükümlerine aykırılık nedeniyle kesin olarak hükümsüz olacaktır. Rödövens sözleşmesinin geçerlilik kazanacağı tarih bakımından değerlendirme yapılması halinde; rödövens sözleşmesinin Bakanlığın izin verdiği tarihten itibaren geçerli olacağı kabul edilmelidir.

Rödövens sözleşmesinin akdedilmesinden itibaren Bakanlık izni alınmasına kadar geçen süreçte maden sahasında herhangi bir faaliyette bulunulamayacak, üretim yapılması halinde ise Maden Kanunu'nun 12. maddesinin 5. fıkrası uyarınca faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare tarafından el konulacaktır. Henüz izin verilmemiş olan rödövens sözleşmesine dayanılarak maden üretimi yapılması halinde başkasına ait ruhsat alanı içerisinde üretim yapıldığı kabul edilecektir. Maden Kanunu'nun 12. maddesinin 5. fıkrasında belirtildiği üzere;

“Ruhsatı olmadan veya başkasına ait ruhsat alanı içerisinde üretim yapıldığının tespiti halinde faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare tarafından el konulur. Bu fiili işleyenlere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin ocak başı satış bedelinin “iki

katı” tutarında idari para cezası uygulanır.”

6592 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce (18 Şubat 2015) akdedilen rödövens sözleşmeleri bakımından ise yürürlük tarihinden itibaren 3 ay içinde rödövens sözleşmelerinin Maden İşleri Genel Müdürlüğü'ne (“MİGEM”) verilmesi zorunlu tutulmuş olup, belirlenen süre içerisinde sözleşmenin MİGEM'e verilmemesi halinde rödövens sözleşmesine dayanılarak yapılan madencilik faaliyetleri durdurulacaktır. Sözleşmenin süresinde verilmesi halinde ise bu tarihten önce akdedilen rödövens sözleşmeleri bakımından Bakanlık izni şartı aranmayacaktır.

III. Buluculuk Hakkı, Maden Ruhsatı ve Sertifikalarının Devri

Maden Kanunu'nun 5. maddesi uyarınca buluculuk hakkı Bakanlık onayı ile gerçek veya tüzel kişilere devredilebilir. ►

“

Buluculuk hakkı ruhsat hakkından bağımsızdır. Buluculuk hakkı sahibi bu hakkını ruhsat ile birlikte veya ayrı olarak devredebilir.

”

“

Rödövens
usulü ile faaliyet
gösteren tüzel
kişiler de dahil
olmak üzere,
doğrudan/dolaylı
ortaklık yapısı ve
adres bilgilerinde
yapılan
değişikliklerin
bir ay içerisinde
MİGEM’e
bildirileceği
düzenlenmiş
olup söz konusu
tüzel kişilerin
ortaklarından
%10’un üzerinde
hisse payı olan
şirketlerin de
hisse paylarının
MİGEM’e
bildirilmesi
gerektiği
düzenlenmiştir.

”

Buluculuk hakkı, Ruhsat Sahibinin, arama veya işletme ruhsatı süresince hazırlanan teknik raporlar ile görünür rezerv olarak bildirilen ve MİGEM tarafından uygun bulunan miktar ile sınırlı maddeden doğan hakkıdır.

Maden Yönetmeliği’nin 82. maddesinin 1. fıkrası uyarınca; maden ruhsatları ve sertifikaları Bakanlık onayı ile gerçek veya tüzel kişilere devredilebilir. Sertifika; Maden Yönetmeliği’nin 4. maddesi uyarınca; V. Grup madenlerin aranması ve işletilmesine ilişkin Bakanlıkça belirli bir bölge ve belirli bir süre için verilen sertifikadır.

Buluculuk hakkı ruhsat hakkından bağımsızdır. Buluculuk hakkı sahibi bu hakkını ruhsat ile birlikte veya ayrı olarak devredebilir. Buluculuk hakkının devri ruhsatlar da olduğu gibi Bakanlık onayı ile gerçekleşmektedir. Buluculuk hakkı, ma-

den ruhsatları veya sertifikalarının devri Maden Sicili’ne şerh edilmesi ile tamamlanır.

IV. Şirket Paylarının Devredilmesi

Maden Kanunu’nun 5. maddesine göre, maden ruhsatının devrinin Bakanlık iznine bağlı olması nedeniyle uygulamada kanunun etrafından dolaşmak suretiyle Bakanlıktan izin alınmadan, şirket hisselerinin devri yoluyla ruhsatlar el değiştirmekte ve madencilik faaliyetleri yürütülmektedir. Bu durumun önüne geçmek amacıyla Maden Yönetmeliği’nin 82. maddesinin 11. fıkrası ile Ruhsat Sahibi şirketlerin ortaklık yapısında değişikliğe yol açabilecek %10’dan fazla hisse devir işlemlerinin Bakanlık iznine tabi olduğu düzenlenmiştir.

Nitekim Maden Yönetmeliği’nin 101. maddesinin 9. fıkrası uyarınca

da; rödövens usulü ile faaliyet gösteren tüzel kişiler de dahil olmak üzere, doğrudan/dolaylı ortaklık yapısı ve adres bilgilerinde yapılan değişikliklerin bir ay içerisinde MİGEM'e bildirileceği düzenlenmiş olup söz konusu tüzel kişilerin ortaklarından %10'un üzerinde hisse payı olan şirketlerin de hisse paylarının MİGEM'e bildirilmesi gerektiği düzenlenmiştir.

Bakanlık izni alınmadan yukarıda belirtilen oranın üstünde hissenin devredilmesi Maden Kanunu'nun 10. maddesinin 4. fıkrası uyarınca beyanda hata ve noksanlık olarak değerlendirilmektedir ve söz konusu madde uyarınca hata ve noksanlıkların idarenin tespiti ve sorumluların uyarılmasından itibaren iki ay içerisinde düzeltilmesi gerekmektedir. Bu sürede gerekli düzeltmenin yapılmaması halinde ise idari para cezası uygulanmaktadır.

V. Mülga 2012/15 Sayılı Başbakanlık Genelgesi

16 Haziran 2012 tarih ve 28325 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Taşınmazları İle İlgili Yapılacak İşlemler Hakkında 2012/15 Sayılı Başbakanlık Genelgesi'nin ("2012/15 sayılı Genelge") madencilik sektörünü doğrudan ve ağır olarak etkilemiştir. 2012/15 sayılı Ge-

nelge'de belirtildiği üzere;

"Kamu kurum ve kuruluşları (Belediyeler ve il özel idareleri hariç) ile sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamu kurum ve kuruluşlarına ait şirketlerin, kendi mülkiyetlerinde veya tasarruflarında bulunan taşınmazlarıyla ilgili olarak; kamu kurum ve kuruluşları, vakıf, dernek veya bunların şirketlerine, gerçek veya tüzel kişilere; satış, kira, irtifak, tahsis, devir vb. her türlü tasarrufa yönelik işlemleri için Başbakanlıktan izin alınacaktır".

Madencilik faaliyetlerinin mahiyeti gereği orman, mera, sahipsiz araziler ve kamu taşınmazlarının kullanımının gerekmesi nedeniyle bahsi geçen taşınmazlar üzerinde gerçekleşecek madencilik faaliyetleri bakımından 2012/15 sayılı Genelge uyarınca Başbakanlıktan izin alınması gerekmektedir. Buna ek olarak, maden ruhsatlarının verilmesi ve devredilmesi işlemleri de 2012/15 sayılı Genelge kapsamında değerlendirilmiş ve Başbakanlık iznine tabi oldukları kabul edilerek işlem yapılmakta idi. Öyle ki, yürürlükteki madencilik mevzuatı kapsamında tüm şartlar sağlanmış olsa dahi, maden ruhsatı alınabilmesi için, ayrıca Başbakanlıktan izin alınması gerekmektedir. Söz konusu iznin verilmesi sırasında değerlendirmenin hangi kriterlere göre yapılacağının somut olarak ▶

“

Ruhsatı olmadan veya başkasına ait ruhsat alanı içerisinde üretim yapıldığının tespiti halinde faaliyetler durdurularak üretilen madene mülki idare tarafından el konulur. Bu fiili işleyenlere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin ocak başı satış bedelinin “iki katı” tutarında idari para cezası uygulanır.

”

belirlenmemiş olması nedeniyle, uygulamada idarenin keyfiliğine varan ret kararları verilmektedir.

Sektörde ciddi yakınsamalara sebep olan Genelge dava konusu yapılmıştır. Danıştay 8. Dairesi’nin 11.11.2015 tarihli 2014/7883 sayılı kararı ile 2012/15 sayılı Genelge’nin maden ruhsatları yönünden yürütülmesi durdurulmuş olup 12 Eylül 2018 tarih ve 30533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Taşınmazları İle İlgili Yapılacak İşlemler Hakkında 2018/8 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi (“**2018/8 sayılı Genelge**”) uyarınca 2012/15 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılmıştır.

2012/15 sayılı Genelge’nin yürürlükten kaldırılması ile birlikte, 2012/15 sayılı Genelge’de yer alan işlemlerin tamamının ilgili bakanlıklar ile bağlı, ilgili ve ilişkili kamu kurum ve kuruluşlarında bakan yardımcısı, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında üst yönetici başkanlığında teşkil ettirilen komisyonlar vasıtasıyla yapılacağı ve söz konusu komisyonlarca izin başvuru ve sonuçlarının Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında Cumhurbaşkanlığına bildirileceği düzenlenmiştir. ■

Maden Bölgeleri; İlan Edilmesi, Ruhsatların Birleştirilmesi ve İptali

Av. Erdi TIRPAN //

Bu çalışmada; 3213 sayılı Maden Kanunu (Kanun) md. 29'a dayanılarak hazırlanan ve sektörde birçok soru işaretine neden olan 23.05.2018 tarih ve 30429 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Maden Bölgelerine ve Ruhsatların Taşınmasına İlişkin Yönetmelik (Yönetmelik) ele alınmıştır.

I. Giriş

Teknolojinin gelişmesi ve çevre bilincinin artmasıyla beraber, madencilik sektörü tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çağın gerektirdiği standartlara ulaşmak adına çalışmakta ve her geçen gün bu çalışmalarının karşılığını almaktadır. Bu amaçla madencilik sektörünün istihdam kapasitesinin artırımı, teknolojik dönüşümü ve gelişimi adına birçok adım atılmakta ve karşılaşılan sorunlar için çözüm yolları araştırılmaktadır.

Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM) tarafından 18 Haziran tarihinde yapılan Basın Bildirisinde de; kanun değişikliğinin ve yayınlanan yönetmeliğin, eşitlik ve hukuka uygunluk ilkeleri gözetilerek, sektör temsilcileri ile geniş tabanlı bir istişare ortamı hazırlanarak ve dünyadaki örnekler detaylı bir şekilde incelenerek, rasyonel, güvenli ve çevresel olumsuz etkilerin en aza indirildiği madencilik şekli olan havza madenciliği örnek alınarak hazırlandığı bildirilmiştir. Nitekim maden bölgesi çalışmalarına yönet-

melik yayınlanır yayınlanmaz başlanmış ve İstanbul Cebeci Taş Ocakları, 01.08.2018 tarihinde Cebeci Agregta Ocakları Maden Bölgesi adıyla Resmi Gazete’de ilan edilmiş ve maden bölgesi kapsamına alınan ilk yer olmuştur.

II. Maden Bölgesinin Belirlenmesi, İlanı ve Tebliği

A. Maden Bölgesinin Belirlenmesi

Yönetmelik ile maden bölgesi tanımlaması oldukça geniş tutulmuştur. Maden bölgeleri, yönetmelikte “*Birbirine bitişik ve/veya yakın, kaynak sürekliliği olan maden sahalarında yapılan maden işletme faaliyetlerinin; çevresel etkileri, şehirleşme, işletme güvenliği, rezervin verimli işletilememesi ve benzeri sebeplerden dolayı oluşturduğu olumsuz etkilerin ortadan kaldırılması amacıyla*” şeklinde belirtilen gerekçelerle MİGEM’in teklifi ve Bakan onayı ile ilan edilebilecektir.

Kanunun ilgili maddesinde hangi madenlerin maden bölgesi olarak ilan edilebileceğine dair bir sınırlama bulunmamakla birlikte Yönetmelik'te I. Grup (*kum, çakıl, tuğla, kiremit, çimento kış, marn vd.*), II. Grup (a) bendi (*kalsit, dolomit, kalker, granit, andezit ve bazalt*) ve IV. Grup (b) bendinde (*turba, linyit, taşkömürü vd.*) yer alan madenler maden bölgesi olarak ilan edilebilecektir.

- a) Ruhsatların birbirine bitişik ve/veya yakın olması nedeniyle açık işletmenin şev açısı ve basamaklarının tehlike arz etmesi,
- b) Maden işletmelerinin, ruhsat sınırına dayanması nedeniyle işletme projelerinin ayrı ayrı uygulanmasının işletme güvenliği açısından risk oluşturması ve verimli işletilememesi,
- c) Birden fazla işletme ruhsatında; işletme esnasında, nakliyyede, patlatmada, kırma-elemede ve benzeri faaliyetlerde toz, partikül gibi hususların emisyon değerlerinin yıllık ölçüm ortalamasının çevre standart limitlerinin üzerinde olması,
- d) Yerleşim alanına, imar planlarına yakınlığı ve çevresel etkileri nedenleriyle ruhsatlarda ortak işletmeye ihtiyaç duyulması,

Maden bölgesi ilan edilecek alanda kamu

kurumlarına ait hammadde üretim izinli sahalar bulunması halinde, ilgili sahanın maden bölgesine dahil edilmesi izin sahibi kamu kurumunun görüşünün alınmasına bağlıdır. Yine maden bölgesinin alanının askeri yasak ve güvenlik bölgeleri ile çakışması halinde de bu sahaların maden bölgesi alanına dahil edilebilmesi için Genelkurmay Başkanlığından uygun görüş alınacaktır. Görüleceği üzere, kamu kurumlarından sadece görüş alınması yeterli iken Genelkurmay Başkanlığından uygun görüş alınması gerekmektedir.

Maden bölgesi, yapılan incelemeler ve denetimler sonucunda maden bölgesi ilan edilmesi şartlarının oluştuğunun değerlendirilmesi halinde MİGEM tarafından re'sen veya maden bölgesi ilan edilmesi şartlarının oluştuğu alandaki ruhsatların toplam eşdeğer rezervinin en az yarısına tekabül eden kısmın temsil eden ruhsat sahipleri tarafından yazılı olarak MİGEM'den talep edilmesi halinde değerlendirilir. MİGEM tarafından maden bölgesi şartlarının oluştuğunun tespiti halinde maden bölgesi sınırlarının belirlenmesi çalışmalarına başlanacağı, maden bölgesi şartlarında eksiklik tespit edilmesi halinde, ruhsat sahiplerine ek teknik çalışma yaptırılarak altı aylık süre içerisinde eksikliklerin tamamlanması, aksi takdirde talebin reddedileceği veya maden bölgesi

şartlarının oluşmadığının tespiti halinde talebin reddedildiği talep sahiplerine bildirilir. Maden bölgesi oluşturulması talebi MİGEM tarafından kabul edildiğinde Yönetmelik md. 7’de belirlenmiş olan çalışmalar yine MİGEM tarafından yapılır veya yaptırılır.

B. Maden Bölgesi İlanı ve Tebliği

Maden bölgesi talebinin değerlendirilmesi ve Yönetmelik’te belirtilen çalışmanın tamamlanması ile bir rapor oluşturulur ve MİGEM’in teklifi ile Bakan onayı sonrasında maden bölgesi ilan edilir ve Resmi Gazete’de yayınlanır. Resmi Gazete ilanında Yönetmelik md. 8/2’de düzenlenen hususlar yer alır. Burada dikkat edilmesi gereken husus, ruhsat sahiplerine maden bölgesinin ilanı dışında ayrıca bir tebligat yapılmaz.

III. Maden Bölgesindeki Ruhsatların Birleştirilmesi, Taksiri, İptal Edilmesi ve İhale Edilmesi

A. Süreler

Resmi Gazete’de ilan edilen maden bölgesi içinde kalan ruhsatların sahiplerine, ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalayarak MİGEM’e ibraz etmeleri için bir aydan az olmamak üzere üç aya kadar, adına yeni ruhsat düzenlenecek şirket

kurumları için üç aydan az olmamak üzere ise altı aya kadar süre verilir. Bu süreler, maden bölgesi ilanının Resmî Gazete’de yayımlanmasından itibaren yedi gün sonra başlar. Şirket kurulumunun tamamlanmasından itibaren birleşmeye dâhil olmayan ruhsat sahiplerinin yatırım giderlerinin ödenmesi, ihalelik sahaların ve ruhsatsız alanların ihale taban bedelinin ödenmesi için şirkete altı ay süre verilir, bu süre uzatılamaz.

B. Ruhsatların Birleştirilmesi

İlan edilen maden bölgesindeki eski ruhsatlar, yeni ruhsatta Kanundaki alan sınırlamasına bağlı kalmaksızın birleştirilebilecektir.

Maden bölgesi ilanında ruhsat sahiplerine ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalayarak MİGEM’e ibraz etmeleri için verilen süre sonuna kadar, ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalayarak MİGEM’e ibraz etmeyen ruhsat sahipleri, ruhsatlarının birleştirilmesini ve şirkete ortak olmayı kabul etmemiş, ruhsatları için belirlenen yatırım giderlerinin ödenmesini müteakip ruhsatlarının iptal edilerek maden bölgesi kapsamında düzenlenecek yeni ruhsat sahasına dâhil edilmesini kabul etmiş sayılacaktır. Ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalayarak MİGEM’e verilen süre içerisinde ibraz eden ruhsat sahiplerinin listesi bu sürenin bitiminden itibaren iki gün içerisinde MİGEM’in in-

ternet sayfasında yayınlanacak ve ilgililere ayrıca tebliğat yapılmayacaktır. Söz konusu düzenleme, ruhsatlarını kaybetmek istemeyen ruhsat sahiplerini maden bölgesinde kurulacak yeni şirkete ortak olmaya teşvik edici niteliktedir.

Ruhsatların birleştirilmesi, maden bölgesindeki ruhsatların toplam eşdeğer rezervinin en az yarısına tekabül eden kısmını temsil eden en az iki ruhsat sahibinin verilen süre içerisinde ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalayarak MİGEM'e ibraz etmeleri halinde gerçekleştirilir. Verilen süre içerisinde ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalayarak MİGEM'e ibraz eden ruhsat sahibi sayısının iki olması durumunda ise ruhsatlardan birinin eşdeğer rezervi, ruhsatlardaki toplam eşdeğer rezervin en az yüzde onu kadar olmak zorundadır. Verilen süre içerisinde ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalayarak MİGEM'e ibraz eden ruhsat sahiplerinin tümünün, şirket kurmak için verilen süre içerisinde şirketteki ortaklık paylarına uygun

olarak ve adına yeni ruhsat düzenlenecek şirketi kurmaları zorunludur. Bu şartların tamamının sağlanması durumunda şirket adına yeni ruhsat düzenlenecek, aksi takdirde maden bölgesi içerisindeki tüm ruhsatlar iptal edilecektir.

Yeni ruhsata ilişkin alınması gereken tüm izinler maden bölgesi için kurulacak yeni şirket tarafından alınacaktır. Bu izinler alınıncaya kadar önceki izinler kapsamında işletme faaliyetleri devam edecektir.

Yönetmelikte belirlenen süre içerisinde ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalayarak MİGEM'e ibraz etmeyen ruhsat sahiplerinin yatırım giderleri ile

“

İlan edilen maden bölgesindeki eski ruhsatlar, yeni ruhsatta Kanundaki alan sınırlamasına bağlı kalmaksızın birleştirilebilecektir.

”

bu ruhsat sahiplerinin r  d  vans  ılarının yatırım giderleri   irket tarafından   irket kurulumunun tamamlanmasından itibaren altı ay içerisinde ödenecektir. Yatırım giderlerinin ödenmesini müteakip birleşmeye dâhil olmayan ruhsat sahiplerinin uhdesindeki ruhsatlar iptal edilecek ve bu ruhsat alanları yeni ruhsata ilave edilecektir. Bu yatırım giderlerinin, adına yeni ruhsat düzenlenen   irket tarafından,   irket kurulumunun tamamlanmasından itibaren altı ay içinde ödenmemesi h  linde maden bölgesi içerisindeki tüm ruhsatlar iptal edilecektir. Tamamı maden bölgesi içerisinde kalan ruhsatlar yeni ruhsata ilave edilerek iptal edilecek olup, tamamı maden bölgesi içerisinde kalmayan ruhsatların maden bölgesinde kalan kısmı taksir edilerek yeni ruhsata ilave edilecek, dışında kalan kısmının ise ruhsat hukuku devam edecektir.

Düzenleme ile getirilen en önemli değişikliklerden birisi de maden bölgesi ilanının Resmi Gazete’de yayımı tarihinde mevcut rodövans sözleşmeleri iptal edilmiş sayılacaktır. Maden bölgesi ilan edilen alanda yeni rodövans sözleşmesi yapılması da mümkün değildir.

Ruhsat birleştirme taahhütnamesini imzalamayan ruhsat sahiplerinin iptal edilen ruhsatlarının M  GEM tarafından tespit edilen yatırım giderleri Bakanlık bütçesinden karşılanacaktır. Bu sahalar, alan sınırlamasına bağlı kalmaksızın M  GEM tarafından yeniden ihale edilecektir.

IV. Sonuç

Maden Kanununa eklenen hüküm ve bu doğrultuda hazırlanan Yönetmelik ile Anayasanın 168. maddesinde geçen “tabii servetler ve kaynaklar devletin hüküm ve tasarrufu altındadır” hükmüne uygun olarak maden ocaklarının   evre ile uyumu, görüntü kirliliğinin ortadan kaldırılması, aynı bölgedeki rakip firmaların maden bölgesi için kurulacak yeni şirkette kuracakları ortaklıkla kazançlarının artırılmasının amaçlandığı açıktır.

Bunun yanında, yapılan düzenlemeler ile maden bölgesinde kurulacak yeni   irket için Yönetmelikte belirlenen s  relerde taahhütnameyi imzalamayan ruhsat sahiplerinin iptal edilen ruhsatlarını yeniden alma, yatırım giderlerini ödeme ve zorunlu izinleri alma yükümlülüklerinin getirilmesi ve bu yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde maden bölgesinde yer alan tüm ruhsatların iptal edilecek olması sektörde endişe yaratmaktadır. Maden İşleri Genel M  d  rl    nce söz konusu endişelerin giderilmesi gerekmekte olup, sektörün beklen-tisinin de bu yönde olduğunu görülmektedir. ■

Maden Hukukunda Özellikli İşyeri Uygulamaları: 6552 Sayılı Kanun İle Maden İşçilerine Sağlanan Haklar

Av. Büşra MUŞ //

I. Giriş

6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanun 11/09/2014 tarihli ve Mükerrer 29116 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. İlgili Kanunda maden işçilerine önemli haklar sağlanmış, var olan hak ve yükümlülükler yeniden düzenlenmiştir. Bu makalede maden işyerlerinde özellikli işyeri uygulamaları ile 6552 Sayılı Kanun ile işçilere sağlanan haklar başlıklar halinde ele alınacaktır. ►

“

2018 yılında taşkömürü ve linyit çıkarılan işyerlerinde çalışan maden işçisinin alacağı aylık brüt ücret 4.059,00 TL'nin üzerinde olmak zorundadır.

”

II. Maden Hukuku İşyeri Uygulamaları

Aylık Ücret:

3213 Sayılı Maden Kanunu'nun 2. Maddesinde yer kabuğunda ve su kaynaklarında tabii olarak bulunan, ekonomik ve ticarî değeri olan petrol, doğal gaz, jeotermal ve su kaynakları dışında kalan her türlü maddenin maden olduğu kabul edilmiştir. Madenler beş grupta incelenir. 4. Grup madenlerden “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkarılan işyerlerinde, yer altında çalışan işçilere ödenecek ücret miktarı, 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 39. Maddesi uyarınca belirlenen asgari ücretin iki katından az olamayacaktır. Yani 2018 yılında taşkömürü ve linyit çıkarılan işyerlerinde çalışan maden işçisinin alacağı aylık brüt ücret 4.059,00 TL'nin üzerinde olmak zorundadır.

Çalışma Süresi ve Fazla Mesai:

4857 Sayılı İş Kanunu'nun

41. Maddesinde işçilerin fazla çalışma süresi ve ücreti düzenlenmektedir. İşçiye, onayı doğrultusunda ülkenin genel yararları yahut işin niteliği veya üretimin artırılması gibi nedenlerle fazla çalışma yaptırılabilir. Fazla çalışma, Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde, haftalık 45 saati aşan çalışmalardır. Her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının %50 yükseltilmesi suretiyle ödenir. 6552 sayılı Kanun ile birlikte yer altında maden işlerinde çalışan işçilerin çalışma saatlerine ve fazla mesai ücretlerine dair düzenleme getirilmiştir. İlgili düzenleme ile maden işçileri için haftalık normal çalışma süresi günlük en çok 6, haftalık en çok 36 saat olarak belirlenmiştir. Ancak söz konusu düzenlemede daha sonra değişikliğe gidilerek yeraltında çalışan maden işçisinin haftalık normal çalışma süresinin en fazla 37,5 saat olacağı hüküm altına alınmıştır. 37,5 saatin üstünde çalışma yapılabilmesi ancak

“olağanüstü hallerde fazla çalışma” ve “zorunlu nedenlerle çalışma” hallerinde söz konusu olabilir. Bu hallerde maden işçisine 37,5 saati aşan her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının %100’ünden az olmamak üzere arttırılarak ödenmelidir.

İşe İade Davalarında Kıdem Şartı:

İş sözleşmesi haklı ve geçerli bir nedene dayanmaksızın feshedilen işçinin 4857 Sayılı İş Kanunu kapsamında işe iade davası açma hakkı bulunmaktadır. Ancak işe iade davası açılabilmesi kanunca belli koşullara tabi tutulmuştur. Bu koşullardan biri; işçinin, işyerinde en az 6 aylık kıdeminin olmasıdır. Yeraltı işlerinde çalışan maden işçileri için de aynı şartlar aranmaktaydı. Ancak 6552 Sayılı Kanun ile getirilen düzenlemeyle yeraltı işlerinde çalışan

maden işçilerinin işe iade davası açabilmesi için aranan 6 aylık kıdem şartı kaldırılmıştır. İş akdi feshedilen yer altı işçisi, çalıştığı işyerinde elde ettiği kıdemine bakılmaksızın işe iade davası açmaya hak kazanmıştır.

Yıllık İzin Süreleri:

4857 Sayılı Kanun’un 53. Maddesinde işçinin yıllık ücretli izin hakkı ve süreleri düzenlenmektedir. Buna göre işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi; 1 yıldan 5 yıla kadar (5 yıl dâhil) olanlara 14 günden, 5 yıldan fazla 15 yıldan az olanlara 20 günden, 15 yıl (dahil) ve daha fazla olanlara 26 günden az olamaz. 6552 Sayılı Kanun ile yer altı işlerinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izin süreleri dörder gün arttırılmak suretiyle uygulanır. Yani yer altı maden işçilerinin yıllık izin hakkı en az 18, 24 veya 30 gün olarak yeniden düzenlenmiştir. ►

“

6552 Sayılı Kanun ile getirilen düzenlemeyle yeraltı işlerinde çalışan maden işçilerinin işe iade davası açabilmesi için aranan 6 aylık kıdem şartı kaldırılmıştır.

”

Emeklilik:

“5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu” kapsamında işçilerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır. Bu sigortalardan yararlanacak kişileri ve sağlanacak hakları, bu haklardan yararlanma şartları ile finansman ve karşılanma yöntemlerini tespit etmek amacıyla ilgili Kanun yürürlüğe girmiştir. 5510 Sayılı Kanun kapsamında, maden işçilerinin sahip olduğu haklar ayrıca düzenlenmiştir. Bu Kanun kapsamında Bakanlıkça tespit edilen maden işyerlerinin yeraltı işlerinde sürekli veya münavebeli olarak en az 20 yıldan beri çalışan sigortalılar 50 yaşında emekli olabilecektir.

Ayrıca maden ocaklarında (elementer cıva bulunduğu saptanan cıva maden ocakları hariç) çalışan işçinin ilgili Kanuna göre, yılda 360 gün çalışması halinde buna ek olarak 180 gün daha fiili hizmet süresine eklenir. Bu durum “fiili hizmet süresi zammı” olarak adlandırılır. Çalışmanın fiili hizmet süresi zammı kapsamında değerlendirilebilmesi için sigortalının işyerinde Kanunda belirtilen işlerde fiilen çalışması ve

söz konusu işlerin risklerine maruz kalması şarttır. Ancak yeraltı maden işlerinde çalışan işçilere fiili hizmet süresi zammından yararlanılacakları dönem içinde kalan; yıllık ücretli izin, sıhhi izin, hafta tatili, ulusal bayram ve genel tatil günleri ile eğitim, kurs, iş öncesi ve sonrası hazırlık sürelerinde fiilen çalışma ve söz konusu işlerin risklerine maruz kalma şartı aranmaz.

III. Sonuç

İşçilerin hak ve yükümlülüklerini içeren 4857 Sayılı İş Kanunu’nda, yeraltı işlerinde çalışan maden işçilerinin hakları ve maden işyeri uygulamaları, çalışma koşulları düşünülmüş ve ayrıca düzenlenmiştir. İlgili düzenlemelere zaman içerisinde ihtiyaçlara bağlı olarak eklemeler yapılmıştır. Yapılan eklemelerle maden işlerinde çalışan işçilere pek çok önemli hak kazandırılmıştır. İşyeri koşulları ve istihdam edilen işin zorluğu göz önüne alındığında yapılan düzenlemelerin yerinde olduğu ve maden işçisi lehine olduğu görülmektedir. ■

Maden Ruhsatlarının Anonim Şirketlere Sermaye Payı Olarak Konulması

Av. Erhan Egemen //

I. Giriş

anonim şirketler (“AŞ”) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda (“TTK”) yer alan diğer şirketlere göre kişi unsurundan ziyade sermaye unsuru ön planda olduğundan sermaye şirketi olarak değerlendirilmektedir. Kanun koyucu AŞ’lerde sermaye unsurunu ön plana çıkarırken bu kapsamda sermayenin taahhüt edilmesi, korunması yönünde özel hükümler sevk etmiştir. Biz bu çalışmamızda AŞ’lerde maden ruhsatlarının sermaye olarak konulmasına ilişkin süreci ana hatları ile inceleyeceğiz.

“

TTK'ya göre ise maden ruhsatının sermaye olarak taahhüt edilebilmesi için ön şart, üzerinde herhangi bir sınırlı aynı hak, haciz ve tedbir bulunmamasıdır. Üzerinde ipotek, herhangi bir şekilde ihtiyati tedbir kararı olan ruhsatlar sermaye olarak taahhüt edilemeyecektir.

”

Günümüzde maden ruhsatlarının önemli derecede ekonomik değeri olduğu artık yadsınamaz bir gerçektir. Bu özelliği göz önünde bulunduran kanun koyucu TTK'da sermaye olarak taahhüt edilecek değerleri tahdidi olmadan sayarken m. 127/j'de maden ruhsatlarını özel olarak belirtmiştir. Kanunda bu şekilde özel olarak zikredilmese bile maden ruhsatının sermaye olarak konulabileceğinden şüphe etmemek gerekirdi.

Maden ruhsatlarının sermaye olarak taahhüt edilmesi kanunda aynı sermaye taahhüdü kapsamında değerlendirilmiş ve aynı sermaye taahhüdüne ilişkin hükümler içerisinde değerlendirilmiştir.

II. Maden Kanunu Bakımından Değerlendirme

Maden ruhsatlarının sermaye olarak taahhüt edilebilmesine ilişkin TTK'da yer alan usule geçmeden önce Maden Kanununda yer alan şartlara değinmek

gerekir. Çünkü Maden Kanuna aykırılık halinde ruhsatın sermaye olarak taahhüt edilmesi mümkün olmayacaktır. 3213 sayılı Maden Kanunu m. 6/1; “*Maden hakları madencilik yapabileceği statüsünde yazılı Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre kurulmuş tüzelkişiliği haiz şirketlere verilir*” şeklindedir. Hükme göre maden ruhsatının sahibi olacak şirketin esas sözleşmesinde iştigal konusu olarak madencilik faaliyetinin bulunması yanında T.C. kanunlarına göre kurulmuş olması gerekecektir. Burada önemli olan kuruluş işlemlerinin T.C. kanunlarına göre yapılmasıdır; sermayenin yabancı unsurları olması herhangi bir sakatlık yaratmaz.

III. Maden Ruhsatının Devri

Maden ruhsatlarının sermaye olarak taahhüt edilebilmesi aynı zamanda maden ruhsatının devri işlemini gerektirmektedir. Nitekim 3213 sayılı Maden

Kanunu m.5; “...Maden ruhsatları ve buluculuk hakkı devredilebilir. Devir yapılmadan önce arama ve işletme ruhsatlarının devredildiği tarihteki ruhsat bedelinin iki katı tutarında devir bedeli alınır. Devir Bakanlık onayı ile gerçekleşir. Durum maden siciline şerh edilir. Devir muamelesi maden siciline şerh edilmesi ile tamam olur...” şeklindedir. Hükme göre maden ruhsatının devri için geçerlilik şartı öngörülmüştür. Buna göre, maden ruhsatının gerçek veya tüzel kişiye devredilmesi için Bakanlık onayı alınması ve maden siciline şerh edilmesi gerekmektedir.

TTK’ya göre ise maden ruhsatının sermaye olarak taahhüt edilebilmesi için ön şart, üzerinde herhangi bir sınırlı ayni hak, haciz ve tedbir bulunmamasıdır. Üzerinde ipotek, herhangi bir şekilde ihtiyati tedbir kararı olan ruhsatlar sermaye olarak taahhüt edilemeyecektir. Yani ruhsatın deyim yerindeyse ‘temiz’ olması gerekecektir.

IV. Maden Ruhsatının Değeri

Her türlü kısıtlamadan arı olan maden ruhsatının ayni sermaye olarak sicil müdürlüğünce kabul edilebilmesi için izlenecek usul m. 128/2 belirtilmiştir. TTK m. 128/2; “Şirket

sözleşmesinde veya esas sözleşmede bilirkişi tarafından belirlenen değerleriyle yer alan taşınmazlar tapuya şerh verildiği, fikri mülkiyet hakları ile diğer değerler, varsa özel sicillerine, bu hüküm uyarınca kaydedildikleri ve taşınurlar güvenilir bir kişiye tevdi edildikleri takdirde ayni sermaye kabul olunur. Özel sicile yapılan kayıt iyiniyeti kaldırır” şeklindedir. Hükme göre ruhsatın sermaye olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle değer biçme işlemi yapılacaktır. Değer biçme işleminin ardından ise sicile şerh işlemi yapılacaktır.

Ruhsata değer biçilmesi işlemi m. 343’de yer alan usul çerçevesinde yapılacaktır. TTK m.343; “Konulan ayni sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve aynılara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir. Değerleme raporunda, uygulanan değerlendirilme yönteminin somut olayın özellikleri bakımından herkes için en adil ve uygun seçim olduğu; sermaye olarak konulan alacakların gerçekliğinin, geçerliğinin ve 342 nci maddeye uygunluğunun belirlendiği, tahsil edilebilirlikleri ile tam değerleri; ayni olarak konulan her varlık karşılığında tahsis edilmesi gereken pay miktarı ile Türk Lirası karşılığı, tatmin edici gerekçelerle ve hesap verme ilkesinin

“

Ruhsatın sermaye olarak değerlendirilebilmesi için öncelikle değer biçme işlemi yapılacaktır. Değer biçme işleminin ardından ise maden siciline şerh işlemi yapılacaktır.

”

icaplarına göre açıklanır. Bu rapora kurucular ve menfaat sahipleri itiraz edebilir. Mahkemenin onayladığı bilirkişi kararı kesindir” şeklindedir. Hükme göre değer biçme işlemi kurulacak AŞ'nin merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesi yoluyla yapılacaktır.

Mahkemenin atayacağı bilirkişi madde de yer alan usul ve esas çerçevesinde değer biçme işlemini yapacaktır ve raporunu mahkemeye sunacaktır. Mahkemece raporun usul ve yasaya uygun bulunması halinde belirlenen değer esas sermayede ruhsatın değeri olarak yer alacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir husus değer biçme işlemi sonrasında ortaya çıkacak meblağ ile taahhüt edilen diğer sermaye paylarının toplamının şirket kuruluşu için zorunlu olan sermaye tutarını geçmesidir. Bahsi geçen toplam meblağ esas sermaye sisteminde 50.000,00 TL, kayıtlı

sermaye sisteminde ise 100.000,00 TL'dir. Aksi durumun ortaya çıkması halinde şirket kanuni unsurları taşımadığından kurulamayacaktır.

Ruhsata değer biçilirken veya en geç işlem tamamlandıktan sonra ruhsat sahibi MADEN SİCİLİNE şerh işlemini tamamlaması gerekecektir. Maden İşleri Yönetmeliğinde yer alan usulün izlenmesi ile birlikte şerh işlemi tamamlanmış olacaktır. Yapılacak şerh işlemi ruhsatın kurulacak bir şirkete aynı sermaye olarak konulacağına ilişkin olacaktır. Ancak şerh işlemi ruhsatın 3. Kişilere devri ni önlemeyecektir.

Şirketin tescil işlemi yapılabileceği kadar ruhsatın 3. Kişilere devredilmesi mümkün olacak bu halde ise Maden Sicili durumu derhal Ticaret Sicili Müdürüne bildirecek ve şirketin tescil talebi reddedilecektir.

Ara sonuç olarak; her tür-

lû kısıtlamadan ari maden ruhsatı, asliye ticaret mahkemesi yoluyla değerinin biçilmesi ve maden siciline sermaye taahhüdü şerhinin işlenmesi ile birlikte ticaret sicil müdürü tarafından sermaye olarak kabul edilebilecektir. Aksi takdirde ticaret sicil müdürü tescil talebini reddeder.

V. Ticaret Sicili ve Mersis İşlemleri

27 Ocak 2013 tarihli ve 28541 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ticaret Sicili Yönetmeliği uyarınca anonim şirket kuruluşunun tesciline ilişkin başvuru ve sermaye artırımının tescili sırasında i) maden ruhsatının değerinin tespitine ilişkin mahkemece atanan bilirkişi tarafından hazırlanmış değerlendirme raporları, ii) konulan aynı sermaye üzerinde herhangi bir sınırlamanın olmadığına dair maden sicilinden alınacak yazı, iii) maden sicillere şerh verildiğini gösteren belge, iv) ruhsatın devredilmesine ilişkin sözleşme de dahil olmak üzere kurulmakta olan şirket ile kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmelerin ticaret sicil müdür-lüğüne sunulması gerekmektedir. Ayrıca, Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MER-SİS) üzerinden şirkette aynı sermaye bulunduğu belirtildikten sonra aynı sermaye miktarı olarak maden ruhsatı değerinin girişi yapılmalıdır.

VI. Sonuç

Ticaret sicil müdürünün kanuni unsurları taşıyan maden ruhsatını sermaye olarak kabul etmesi ile birlikte eş zamanlı olarak Maden Siciline tescil işlemini tüm dayanakları ile birlikte (şirket esas sözleşmesi, değerlendirme raporu, sicil bilgileri vb..) yazılı olarak bildirilecektir. Bildirimin yapılması ile birlikte ruhsat sahibi artık ruhsatı 3. Kişilere devredemeyecektir. Mevzuatta Ticaret sicil müdürünün bildirimi ile birlikte ruhsatın doğrudan şirketin malvarlığına geçeceğine dair bir hüküm bulunmadığından Maden Sicili nezdinde devir işleminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Devir işlemi ise Maden Kanununa göre gerçekleştirilecektir. Maden Kanunu m. 5/2’ye göre gerekli devir bedeli alındıktan sonra devir talebi bakanlığa gönderilecek bakan onayı ile ise devir işlemi gerçekleştirilecek ve süreç tamamlanacaktır. ■

Rödövens Sözleşmelerinin Dövizle İşlem Yasağı Karşısındaki Durumu

Av. Erhan EGEMEN – Av. Erdi TIRPAN

B

Bu çalışmada; Rödövens Sözleşmelerinin Türk Hukukundaki tanımı ve niteliği ile 13.09.2018 tarih ve 30534 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 12.09.2018 tarih ve 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ve bu karara ilişkin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008/32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair 2018-32/51 No’lu Tebliğ karşısındaki uygulama alanı ele alınmıştır.

I. Giriş

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 12.09.2018 tarih ve 85 sayılı Cumhurbaşkanı Kararında (“85 sayılı Karar”) sayılmış olan sözleşme türlerinde sözleşme bedeli ve sözleşmeden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayacaktır. Karar uyarınca tüm menkul ve gayrimenkul kiralama sözleşmeleri döviz yasağı kapsamı alınmışsa da Karara ilişkin istisnaları belirleyen Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008/32/34)’de Değişiklik Yapılmasına Dair 2018-32/51 No’lu Tebliğ (“Tebliğ”) ile gayrimenkul kiralama sözleşmelerinin hiçbir koşul ve şartta döviz veya dövize endeksli olarak yapılamayacağı düzenlenmiş, menkul kiralama sözleşmelerinde ise ayrıma gidilmiş ve iş makineleri dâhil taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan menkul ki-

ralama sözleşmeleri döviz yasağı kapsamından istisna tutulmuştur.

Rödövars sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak düzenlenip düzenlenemeyeceği sorununun çözümü, bu sözleşmelerin taşınır kira sözleşmesi mi yoksa taşınmaz kira sözleşmesi mi niteliğinde olduğunun tespitinden geçmektedir. Bu bağlamda öncelikle Rödövars sözleşmelerinin niteliğinin belirlenmesi gerekmektedir.

II. Döviz Yasağı ve Kapsamı

13.09.2018 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 85 sayılı Karar ile Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar’ın (“32 Sayılı Karar”) dövize ilişkin 4. maddesine yeni (g) bendi eklenerek Türkiye’de yerleşik kişilerin yapacakları; menkul ve gayrimenkul alım satım sözleşmeleri, taşıt ve finansal kiralama dâhil her

“

Rödövens sözleşmelerinin döviz cinsinden veya dövizde endeksli olarak düzenlenip düzenlenemeyeceği sorununun çözümü, bu sözleşmelerin taşınır kira sözleşmesi mi yoksa taşınmaz kira sözleşmesi mi niteliğinde olduğunun tespitinden geçmektedir.

”

türlü menkul ve gayrimenkul kiralama sözleşmeleri, iş sözleşmeleri, eser sözleşmeleri ve hizmet sözleşmeleri için sözleşme bedelleri ile bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövizde endeksli olarak kararlaştırılamayacağı düzenlenmiştir.

Bu kapsamda, Bakanlıkça hazırlanan Tebliğ ile 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ'in mülga 8. maddesi yeniden düzenlenmiştir. Tebliğ ile 85 sayılı Karar'ın kapsamı açıklanmış, ayrıca uygulamada tereddüde yol açan hususlara ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

Tebliğ'de düzenlendiği üzere, Türkiye'de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, konusu serbest bölgeler dâhil yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden

veya dövizde endeksli olarak kararlaştırılamayacaklardır. Yine Tebliğ ile iş makineleri dahil taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan menkul kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövizde endeksli olarak kararlaştırılabileceği düzenlenmiştir.

III. Rödövens Sözleşmesinin Tanımı, Niteliği ve Konusu

A. Tanımı

Maden Yönetmeliği'nde tanımlandığı üzere; Ruhsat sahalarındaki madenlerin işletilerek değerlendirilmesi amacıyla üçüncü kişilere veya kuruluşlara tasarruf hakkı sağlamak üzere ruhsat sahasının tamamı ya da bir kısmı için ruhsat sahiplerinin, bu kişilerle yapmış oldukları sözleşmelere rödövens sözleşmesi denilmektedir.

Rödövens sözleşmeleri ile maden işletme hakkı (maden ruhsatı), ruhsat sahibi tarafından belirli bir süreliğine üçüncü kişiye devredilmekte ve devir alan tarafından bu sözleşmeye uygun olarak belirli miktarda üretim yapılmakta ve üretilen üründen yıllık belirlenen miktarda rödövens bedeli devredene ödenmektedir.

B. Niteliği

Türk Hukukunda rödövens sözleşmeleri ayrı bir sözleşme türü olarak Kanunlarda tanımlanmamış olup, Yargıtay'ın kararlarında istikrarlı olarak belirtildiği ve "...Yanların içeriğinde uyumsuzluk çıkarmadıkları, 04.07.2004 günlü sözleşme hâsılât kira sözleşmesinin bir tipi olan rödövens sözleşmesidir..." şeklinde nitelendiği üzere, Türk Borçlar Kanunu md. 357'de tanımlanmış olan ürün (hâsılât) kirasına ilişkin hükümler bünyesine uygun düştüğü ölçüde rödövens sözleşmelerine de uygulan-

caktır. Bu bağlamda rödövens sözleşmeleri genel olarak ürün kirası olarak nitelendirilmektedir.

C. Konusu

Rödövens sözleşmesinin konusunu maden ruhsatı oluşturmaktadır. Rödovens sözleşmesinin Karar ve Tebliğ uyarınca dövizle düzenleme yasağının kapsamında kalıp kalmadığının değerlendirilmesi için öncelikle maden ruhsatının niteliğinin taşınır mı yoksa taşınmaz mı olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir.

Eski Medeni Kanun md. 632'ye göre madenler taşınmaz kabul edilmiş ise de 4721 sayılı Türk Medeni Kanun'undaki "Taşınmaz mülkiyetinin konusu" başlıklı 704. madde metninden madenler çıkarılmıştır. Yine Türk Medeni Kanun md. 998'e göre madenler tapu siciline kaydedilecek taşınmazlar arasında sayılmamıştır. Nitekim Rödovens sözleşmesi sonrasında

“

Türk Medeni Kanunu'nda madenlerin taşınmaz olarak sayılmaması ve tapu siciline taşınmaz olarak kayıt edilememesi ile Yargıtay'ın maden ruhsatlarına ilişkin taşınır rejiminin uygulanacağına dair kararları dikkate alındığında, rödövens sözleşmelerinin taşınır kirası olarak değerlendirilmesi ve bu kapsamda döviz yasağından istisna tutulması gerektiği kanaatindeyiz.

”

devralınan maden ruhsatına dayalı olarak üretilecek olan cevherler de menkul (taşınır) mal haline gelmekte ve taşınır mallara ilişkin rejime tabi olmaktadır.

Madenlerin Türk Medeni Kanunu ile taşınmazlar arasından çıkarılması ve taşınmaz olarak tapu siciline kaydedilecekler arasında sayılmamasının yanında, Yargıtay 2015 yılında vermiş olduğu bir

kararda , maden işletme ruhsatının taşınır niteliğinde olduğunu ve ruhsatın satışında izlenecek usulün taşınır malların satışında olduğu gibi yapılacağına karar vermiştir.

Görüleceği üzere, madenler, taşınmaz mülkiyetinin konusunu belirleyen Kanun maddesinden çıkarılmış olup, ayrıca maden ruhsatı da Yargıtay tarafından taşınır olarak kabul edilmektedir.

IV. Sonuç

Görüleceği üzere, rödövars sözleşmelerinin döviz yasağı kapsamında olup olmadığının tespit edilebilmesi, rödövars sözleşmesinin konusunu oluşturan maden ruhsatının taşınır mı yoksa taşınmaz mı olduğunun tespit edilmesine bağlıdır. Maden ruhsatının taşınır olduğunun kabul edilmesi halinde, döviz yasağını düzenleyen 85 sayılı Karar ve döviz yasağından istisna tutulan sözleşmeleri düzenleyen Tebliğ uyarınca rödövars sözleşmesindeki sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize

endeksli olarak düzenlenebilecektir. rödövars sözleşmesinin taşınmaz olarak kabul edilmesi halinde ise sözleşme döviz yasağı kapsamında kalacak olup, dövizle düzenlenmesi mümkün olmayacaktır.

Türk Medeni Kanunu'nda madenlerin taşınmaz olarak sayılmaması ve tapu siciline taşınmaz olarak kayıt edilememesi ile Yargıtay'ın maden ruhsatlarına ilişkin taşınır rejiminin uygulanacağına dair kararları dikkate alındığında, rödövars sözleşmelerinin taşınır kirası olarak değerlendirilmesi ve bu kapsamda döviz yasağından istisna tutulması gerektiği kanaatindeyiz. ■

BİZE ULAŞIN

Telefon:

+90 (216) 405 11 45

Faks:

+90 (216) 405 11 46

Adres:

Nidakule Göztepe Kat: 3
Kadıköy / İstanbul

info@kesicigoktasegemen.av.tr

www.kesicigoktasegemen.av.tr

© Kesici | Göktaş | Egemen Hukuk Bürosu 2018

Tüm hakları saklıdır.